

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/151/2021
Identifikačné číslo spisu: 7515214315
Dátum vydania rozhodnutia: 15.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7515214315.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého D. I., nar. R., bývajúceho v O., zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, dieťa rodičov: matky P. I., bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. Jánom Martinecom, advokátom, so sídlom v Košiciach, Werferova 1 a otca P. Q., bývajúceho v N., zastúpeného JUDr. Slávkou Kováčovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, v konaní o určenie otcovstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 39C/685/2015, o dovolaní matky maloletého, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 18. júla 2019 sp. zn. 8CoP/168/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 18. júla 2019 sp. zn. 8CoP/168/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením zo 6. marca 2019 č. k. 39C/685/2015-346 návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal úpravy styku s maloletým D. zamietol s odôvodnením, že neboli splnené zákonné podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením z 18. júla 2019 sp. zn. 8CoP/168/2019 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým D. I., nar. R. každú stredu v párnom týždni v mesiaci od 15:00 hod. do 18:00 hod. a každú nepárnu sobotu v mesiaci v čase od 13:00 hod. do 16:00 hod. s tým, že styk otca s dieťaťom počas prvých dvoch mesiacov bude prebiehať za prítomnosti matky, ktorá je povinná maloleté dieťa na styk s otcom pripraviť a v určený čas sa stretnúť pred jej bytom a zároveň rozhodol, že po uplynutí obdobia dvoch mesiacov je otec oprávnený prevziať maloleté dieťa pred bytom matky a v určený čas ukončenia styku matke dieťa pred jej bytom odovzdať a matka je povinná dieťa na stretnutie s otcom pripraviť. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade boli splnené zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia, pretože bola osvedčená naliehavosť potreby neodkladnej úpravy pomerov daná záujmom maloletého dieťaťa, ktorému v dôsledku zjavného nezvládnutého vzťahu medzi

rodičmi, hrozí určité nebezpečenstvo nestability výchovného prostredia, keďže rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú, vzťahy medzi nimi sú narušené, konfliktné. Po preštudovaní obsahu spisu odvolací súd konštatoval, že rozsudkom Okresného súdu Košice II č. k. 39C/685/2015-228 z 8. júna 2017 bolo určené, že odporca P. Q., nar. XX. Y. XXXX, je otcom maloletého D. I., nar. XX. P. XXXX z matky P. I., nar. XX. U. XXXX. Tento výrok o určení otcovstva a zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky nadobudol právoplatnosť 10. augusta 2017. Ostatné výroky predmetného rozsudku, a to o určení výživného, dlžného výživného, úprave styku, trovách štátu, povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok, zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti ako aj trovách konania účastníkov, boli zrušené a rozsudok v rozsahu zrušenia bol vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Z uvedeného je zrejmé, že otcom maloletého je P. Q. na základe právoplatného rozhodnutia súdu, pričom výrok o úprave styku bol zrušený, teda otec upravený styk s maloletým dieťaťom nemá. Odvolací súd preto dospel k záveru, že v danom prípade je žiaduca ingerencia súdu formou nariadenia neodkladného opatrenia, keďže otcovi doteraz neboli reálne umožnené akékoľvek kontakty a stretnutia s maloletým, pretože matka mu to žiadnym spôsobom neumožňuje. Doplnil, že je predovšetkým v záujme maloletého dieťaťa upraviť stretávanie sa s otcom. Odvolací súd vzhľadom k tomu, že otcovstvo bolo určené súdom a matka maloletého dieťaťa napriek tomu, že otec bol právoplatne určený ako otec maloletého dieťaťa, od jeho narodenia mu žiaden styk neumožňuje, súd pristúpil k úprave styku tak, že otec bude oprávnený s maloletým sa stretávať v určitých intervaloch za prítomnosti matky počas prvých dvoch mesiacov z dôvodu, aby medzi maloletým dieťaťom a otcom postupne vznikal vzájomný citový vzťah a po uplynutí tejto lehoty v prípade, ak matka bude patrične s otcom komunikovať a umožňovať stretnutia s maloletým dieťaťom bez akýchkoľvek konfliktov, naopak bude viesť maloleté dieťa k nadobudnutiu vzťahu s otcom, ktorá povinnosť jej z rozhodnutia súdu vyplýva, bude mať otec umožnené stretnúť sa s maloletým aj bez prítomnosti matky. Takto upravený styk odvolací súd považoval za styk, ktorý je predovšetkým v prospech maloletého dieťaťa.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala matka (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ CSP. Uviedla, že nemala možnosť sa vyjadriť k návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia a ani k odvolaniu otca, ktorému odvolací súd vyhovel. Dôvodila, že si výzvu odvolacieho súdu na vyjadrenie sa k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a odvolania prevzala 19. júla 2019, pričom o odvolaní bolo odvolacím súdom rozhodnuté už 18. júla 2019, a doručené 27. augusta 2019. Navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. K dovolaniu sa vyjadril otec maloletého. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný

opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11.1. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

12. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

13. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľka v rámci svojho dovolania poukázala na § 420 písm. f/ CSP. Namietala nesprávnosť procesného postupu v tom, že o odvolaní otca maloletého bolo rozhodnutie skôr, ako bola dovolateľke doručená výzva na vyjadrenie sa k odvolaniu.

14. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Pod „procesným postupom“ sa v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). Len ak je (takto interpretovaný) procesný postup nesprávny, môže byť strane sporu znemožnená realizácia jej procesných oprávnení (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Pojem „procesný postup“ teda nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ teda nemožno rozumieť samo rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (porovnaj aj sp. zn. 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017, 8 Cdo 187/2017).

16. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná

nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

17. V súvislosti s námietkou dovolateľky dovolací súd preskúmaním veci zistil, že otec maloletého podal návrh na nariadenie neodkladného patrenia (č. l. 341) ako aj odvolanie (č. l. 353) proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, uznesenie, ako aj odvolanie otca maloletého bolo doručené právnomu zástupcovi navrhovateľky JUDr. Michalovi Hvozдови dňa 10. júla 2019. Avšak na č. l. 256 sa nachádza podanie o ukončení poskytovania právnych služieb medzi navrhovateľkou a právnym zástupcom JUDr. Michalom Hvozdom k 23. augustu 2017. Následne na č. l. 376 sa nachádza prípis z 11. júla 2019 s pokynom na doručenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, uznesenia a odvolania matke maloletého. Na podacom lístku nachádzajúcom sa na č. l. 378 je uvedené, že „zásielka (návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a odvolanie) bola dňa 12. júla 2019 odovzdaná poštovému podniku na doručovanie pod podacím číslom SK004115471SK“. Nakoľko sa v spise nenachádza potvrdenie (doručenka) o riadnom doručení návrhu a odvolania matke maloletého, dovolací súd zistil prostredníctvom portálu slovenskej pošty (www.posta.sk) v časti sledovanie zásielok, pod podacím číslom SK004115471SK, že predmetné dokumenty - návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a odvolanie boli matke maloletého doručené až dňa 19. júla 2019, teda nasledujúci deň po tom, ako bolo odvolacím súdom rozhodnuté o odvolaní otca.

18. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd rozhodol o odvolaní otca maloletého dňa 18. júla 2019 a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia ako aj odvolanie otca bolo doručené na vyjadrenie matke dňa 19. júla 2019, a teda v danom prípade matke maloletého nebola poskytnutá lehota na vyjadrenie sa, rovnako jej nebola daná možnosť oboznámiť sa nielen s obsahom podaného odvolania, ale aj so samotným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia. Uvedeným konaním došlo k nesprávnemu procesnému postupu odvolacieho súdu, čo zakladá porušenie práva na spravodlivé konanie spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní. K tomuto zisteniu dovolací súd okrem iného poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V prejednávanej právnej veci nebolo dovolateľke zaslané včas odvolanie protistrany.

19. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 18. júla 2019 sp. zn. 8CoP/168/2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.